

KABINET HAVEL - Úsvit v Čechách

cyklus diskusí s kritickou reflexí současné české společnosti

listopad 2008 - listopad 2009

www.usvitvcechach.cz

Česká média: vliv politiků a neochota lidí přemýšlet

MUNI.CZ, měsíčník Masarykovy univerzity, 1. dubna 2009

Martina Fojtů; Foto David Povolný

Kdo se v polovině února dostal do jednoho ze sálů v Divadle Husa na provázku, ten lehce podlehl pesimismu. Na další debatě z cyklu Kabinet Havel se tady mluvilo o českých médiích a moc dobrého o nich nepadlo. Možná i proto, že ten, kdo se jich měl nejvíc zastávat, Václav Moravec, nakonec kvůli nemoci nemohl dorazit.

Rozhodně však neplatí, že ti, kdo se debaty zúčastnili, mají s českými médii a jazykem málo zkušeností. Moderátorskou premiéru si odbyl vedoucí kulturní rubriky časopisu Týden Jiří Peňás, jenž vystřídal těhotnou Renatu Kalenskou. Partnery do diskuze mu byli literární historik, kritik a překladatel Martin C. Putna a teatrolog a literární a divadelní kritik Vladimír Just. Oba hosté v novinách a časopisech často publikují, nejsou na nich však existenčně závislí. Hned v úvodu narazili aktéři debaty na několik témat, která trápí současnou českou žurnalistiku – povrchní popisování událostí namísto jejich analyzování nebo příliš velký vliv politiků na média. Když si Martin C. Putna pochvaloval, že námět na jeden z jeho posledních článků v něm uzrával asi půl roku, tak se Peňás neudržel. „Ano, a tím jsi definoval rozdíl mezi tebou a dělníkem médií, jako jsem já. Je výborné, když může text zrát jako víno, jenže když je člověk v médiích zaměstnaný, tak občas musí napsat článek třeba za půl hodiny. Snaží se, aby to nebylo znát, ale většinou to podle toho vypadá,“ konstatoval Peňás, jenž sám sebe hned na začátku s nadsázkou označil jako nájemního pisálka, který je s médii spojen přímo existenčně.

Diskuze se točila i kolem rubrik, kde vyjadřují čtenáři svoje názory. Zatímco podle Martina C. Putny nemají debaty pod články na zpravodajských serverech téměř žádnou hodnotu a rubrika Dopisy čtenářů na tom není o mnoho lépe, Just se druhé jmenované možnosti, jak může čtenář projevit své mínění, zastal. „Jde o jednu z mála rubrik, kam se pravidelně dostanu, neboť můj názor často nekoresponduje s tím většinovým. A myslím, že tam patří každý politik, který se rozhodne napsat do novin své krédo. Štve mě, že se u nás z politiků stali komentátoři veřejného dění, ačkoliv jsou sami jeho aktéry. Přitom třeba v Německu nic podobného není. Tam když něco napíše politik, octne se na zvláštní straně a ne na té komentátorské,“ dal příklad Just. Zdůraznil i to, že politici často nevyjadřují své názory, ale názory svého týmu pro styk s veřejností.

Nechat politiky komentovat, nebo ne?

Podle Václava Moravce je podobné hodnocení povrchní. „Názorové stránky tištěných médií dávají velký prostor komentátorům, politologům, ekonomům a čas od času je na nich rozhovor s politikem. I zahraniční noviny dávají prostor politikům. Je ovšem možné vést polemiku, nakolik je politika do hloubky analyzována komentátory a politology,“ zamyslel se Moravec.

V on-line rozhovoru týdeníku Respekt se Moravec českých novin a televizních a rozhlasových stanic zastal. „Český mediální systém prošel po listopadu 1989 zásadní transformací a přes všechny chyby, které v této transformační fázi vidím, považuji výsledek za poměrně dobrý. Žurnalistika u nás za sebou nemá dlouhodobý kontinuální vývoj jako ta britská, a proto ji s ní nemůžeme srovnávat,“ uvedl Moravec. Zásadní výhrady však má proti tomu, že média veřejné služby podléhají velké regulaci ze strany politické reprezentace, nebo proti novele zákona zakazující zveřejňování odposlechů. Podle jeho názoru jde o skandální omezení svobody slova, návrh zákona však odkazuje i na to, že čeští novináři neumějí s odposlechy obezřetně nakládat.

Stále platí, že média pomáhají tvořit členům společnosti názor, ale ti je zase ovlivňují svojí poptávkou. Něco číst chceme a něco nás nezajímá. „Když jedu metrem a vidím člověka začteného do bulváru, tak nechápu, proč to čte. Přeběhnu titulek a vím, o čem se píše v celém článku. Víc tam toho nikdy není. Lidé se musí naučit nepoužívat jen první signální soustavu, na niž všechna ta krev, skandály a řadra působí. Musí přemýšlet. A naopak novináři nesmí tyto způsoby přejímat, musí se naučit přitáhnout pozornost jinak, i když si to žádá víc fištrónu,“ vybídl Just.

odkaz: http://info.muni.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=1388&Itemid=89